

**MINISTERSTWO
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

**WZMOCNIENIE POTENCJAŁU KAPITAŁU LUDZKIEGO Z PUNKTU WIDZENIA ZATRUDNIENIA,
OBECNEGO I PRZYSZŁEGO, ORAZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ**

**Informacja o działaniach Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej
w okresie pierwszych 100 dni pracy rządu**

WARSZAWA, MARZEC 2012 R.

SPIS TREŚCI

I. NOWE INICJATYWY.....	3
Zmiana sposobu waloryzacji rent i emerytur.....	3
Podniesienie składki na ubezpieczenie rentowe.....	3
Podniesienie wieku emerytalnego.....	4
Zmiany w obszarze świadczeń rodzinnych.....	5
Ograniczenie bezrobocia wśród młodych ludzi.....	6
II. DOSKONALENIE I WDRAŻANIE.....	7
1. Rynek Pracy.....	7
2. Polityka rodzinna.....	8
3. Pomoc społeczna.....	10
4. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych.....	12
5. Pożytek publiczny i wolontariat.....	14
6. Europejski Rok Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej (ER).....	15
7. Zaangażowanie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w Prezydencję.....	16

I. NOWE INICJATYWY

Do najważniejszych działań zapowiedzianych w exposé Prezesa Rady Ministrów i zrealizowanych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej należy przygotowanie trzech projektów ustaw z zakresu ubezpieczeń społecznych, z których dwa zostały już uchwalone i zaowocowały zmianami w systemie.

Zmiana sposobu waloryzacji rent i emerytur wprowadzona została, uchwaloną w dniu 13 stycznia 2012 r., *ustawą o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw*. Ustawa wprowadza kwotową waloryzację świadczeń emerytalno-rentowych. W 2012 r. waloryzacja kwotowa ma charakter incydentalny i polegać będzie na podwyższeniu świadczeń emerytalno-rentowych o jednakową kwotę 71 zł. Celem zmian jest zahamowanie powiększania się różnic pomiędzy wysokością najwyższych i najniższych emerytur i rent, poprzez wprowadzenie nowych zasad waloryzacji świadczeń emerytalno-rentowych. Zgodnie z intencją ustawodawcy, w myśl proponowanych reguł każda emerytura i renta zostanie podniesiona o tę samą kwotę, w odróżnieniu od dotychczas obowiązujących zasad, przewidujących zwiększenie świadczeń poprzez pomnożenie ich wysokości przez jednakowy wskaźnik waloryzacji.

Zasada ta będzie zastosowana również do emerytur i rent rolników indywidualnych, służb mundurowych oraz świadczeń pozaubezpieczeniowych: zasiłków i świadczeń przedemerytalnych, rent socjalnych, emerytur pomostowych, nauczycielskich świadczeń kompensacyjnych, rent dla kombatantów oraz inwalidów wojennych i wojskowych. Waloryzacja będzie polegała na dodaniu do kwoty świadczenia wyliczonego na dzień 29 lutego 2012 r. kwoty waloryzacji, wynoszącej 71 zł. W przypadku świadczeń niepodlegających ustawowemu podwyższeniu do kwoty świadczeń najniższych, podwyżka waloryzacyjna zostanie ustalona proporcjonalnie do wysokości tego świadczenia w relacji do świadczenia najniższego. W przypadku rent z tytułu częściowej niezdolności do pracy i rent inwalidzkich III grupy podwyżka ta wyniesie 75% kwoty waloryzacji. Waloryzacji będzie podlegać również podstawa wymiaru świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz emerytur i rent służb mundurowych, w celu zachowania właściwych relacji między podstawą wymiaru a wysokością świadczenia. Natomiast dodatki przysługujące do świadczeń zostaną podwyższone o wskaźnik procentowy waloryzacji, zapisany w ustawie budżetowej na rok 2012, który wynosi 104,8 %. Ustawa weszła w życie z dniem 1 marca 2012 r.

Podniesienie składki na ubezpieczenie rentowe zostało zrealizowane poprzez, uchwaloną w dniu 21 grudnia 2011 r., *ustawę o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych*, która wprowadza podwyższenie stopy procentowej składki na powszechne ubezpieczenia rentowe w części finansowanej przez jej płatników o 2 punkty procentowe. Na skutek tej zmiany składka na ubezpieczenie rentowe wzrosła z 6% do 8% i kształtuje się na poziomie 1,5 % po stronie ubezpieczonego i 6,5% po stronie płatnika składek. Rozwiązanie w takiej postaci nie spowoduje zmniejszenia wynagrodzenia pracownika. W przypadku pracodawców oznacza to powrót do stanu z pierwszej połowy 2007 r. Regulacja ma na celu ograniczenie strukturalnego deficytu budżetu państwa, ograniczenie deficytu Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie funduszu rentowego oraz zwiększenie pokrycia wydatków funduszu rentowego wpływami ze składek. Zmiana ta w perspektywie wieloletniej powinna sprzyjać zbilansowaniu się wpływów i wydatków funduszu rentowego. Ustawa weszła w życie z dniem 1 lutego 2012 r.

Podniesienie wieku emerytalnego. Propozycja podwyższenia wieku emerytalnego dla mężczyzn i kobiet jest uwarunkowana zarówno względami demograficznymi jak i ekonomicznymi. Polska należy do krajów, w których najwcześniej przechodzi się na emeryturę, w szczególności dotyczy to kobiet. Jest jednym z ostatnich krajów w Unii Europejskiej, który nie podniósł wieku emerytalnego przynajmniej do 65 lat dla kobiet i mężczyzn. Rośnie dysproporcja między liczbą osób w wieku produkcyjnym i emerytalnym, ponieważ Polacy żyją dłużej, maleje liczba narodzin i osób wchodzących na rynek pracy, wydłuża się okres edukacji, utrzymuje się ujemne saldo migracji zagranicznych. Zgodnie z prognozami Głównego Urzędu Statystycznego w 2035 r. liczba Polaków spadnie do 35,9 mln a liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (wg dzisiejszych definicji od 60 lat dla kobiet, od 65 lat dla mężczyzn) przekroczy 9,6 mln (wzrost o 3,5 mln w porównaniu z 2007 r.), co oznaczać będzie, że co czwarty Polak osiągnie wiek emerytalny.

Niepodjęcie działań w kierunku zahamowania tych tendencji grozi drastycznym ograniczeniem emerytur i rosnącym ubóstwem osób starszych, niższym wzrostem gospodarczym (spowodowanym ubytkiem osób w wieku produkcyjnym), wysokim deficytem systemu emerytalnego.

W Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej przygotowany został *projekt ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw*. Przewiduje on stopniowe podwyższenie i zrównanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn do 67 lat oraz zmiany dostosowujące obecne przepisy do dłuższej aktywności

zawodowej Polaków, w związku z wyższym wiekiem emerytalnym. Obecnie wiek emerytalny wynosi 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn. Podnosząc wiek emerytalny od 1 stycznia 2013 r. o 1 miesiąc co cztery miesiące, poziom 67 lat zostałby osiągnięty dla mężczyzn w 2020 r., a dla kobiet w 2040 r. Nowe regulacje objęłyby kobiety urodzone po 31 grudnia 1952 r. oraz mężczyzn urodzonych po 31 grudnia 1947 r.

Zgodnie z expose Prezesa Rady Ministrów z 18 listopada 2011 r., podwyższenie i zrównanie wieku emerytalnego kobiet i mężczyzn nastąpiłoby we wszystkich systemach emerytalnych, w których obecnie prawo do przejścia na emeryturę lub w stan spoczynku przysługuje po osiągnięciu wieku 60 lat przez kobietę i 65 lat przez mężczyznę. Nowe regulacje w tym zakresie, wprowadzone projektowaną ustawą do ustawy o emeryturach i rentach z FUS dotyczyłyby również systemu ubezpieczenia społecznego rolników oraz przechodzenia w stan spoczynku przez prokuratorów i sędziów.

Najważniejszym efektem podniesienia wieku emerytalnego z punktu widzenia rozwoju gospodarczego będzie powstrzymanie spadku zatrudnienia, a w konsekwencji utrzymanie wzrostu Produktu Krajowego Brutto (PKB) oraz wpływów podatkowych od przedsiębiorstw, które nie będą zmuszone do likwidacji miejsc pracy w nadchodzącym okresie ograniczenia podaży pracy. Doświadczenia krajów, które rozpoczęły już proces wydłużania wieku emerytalnego nie wskazują na negatywny wpływ tego procesu na poziom bezrobocia. Wydłużenie wieku powoduje zmniejszenie presji na wypłaty z transferów społecznych, co może z kolei przyczynić się do wzrostu inwestycji i sprzyjać tworzeniu nowych miejsc pracy. Ludzie dłużej pozostający na rynku osiągają zwykle wyższe dochody, a zatem więcej konsumują i przyczyniają się do wzrostu PKB.

W **obszarze świadczeń rodzinnych** realizowane jest, zgodnie z zapowiedzią zawartą w expose Prezesa Rady Ministrów, zadanie dotyczące racjonalizacji wydatków kierowanych na zapomogi z tytułu urodzenia dziecka (*tzw. becikowe*). Opracowany został *projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych* ograniczający krąg osób uprawnionych do otrzymywania tej zapomogi. Obecny projekt przewiduje, że jednorazowa zapomoga ma zostać skierowana do rodzin, których dochód miesięczny na osobę nie przekracza kwoty 1.922 zł, co jest odpowiednikiem rocznego dochodu w rodzinie 3 osobowej (85.528 zł), tj. typowej rodzinie ubiegającej się o zapomogę z tytułu urodzenia dziecka. Projekt ustawy jest w trakcie prac sejmowych.

W celu **zwiększenia wsparcia dla opiekunów niepełnosprawnych dzieci** w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej przygotowano *projekt uchwały Rady Ministrów w sprawie ustanowienia rządowego programu wspierania niektórych osób pobierających świadczenie pielęgnacyjne* przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 27 grudnia 2011 r. Program przewiduje możliwość nabycia przez niektóre osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne (matka, ojciec lub opiekun faktyczny niepełnosprawnego dziecka), w okresie styczeń – marzec 2012 r., prawa do dodatkowego świadczenia w wysokości 100 zł miesięcznie. Na realizację programu uruchomiono środki finansowe z budżetu państwa.

Uruchomiono stronę internetową *tzw. portal żłobkowy*. Służyć ma on upowszechnianiu informacji o formach opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 (żłobek, klub dziecięcy, dzienny opiekun i niania). Portal jest skierowany do rodziców posiadających małe dzieci, gmin, podmiotów planujących rozpoczęcie działalności w tym obszarze, a także do osób, które chciałyby zawodowo zająć się opieką nad dziećmi w wieku do lat 3 i zawiera szereg przydatnych informacji z tego zakresu.

W swoim expose Prezes Rady Ministrów zwrócił uwagę na problem **bezrobocia wśród młodych ludzi**. Biorąc pod uwagę tę trudną sytuację oraz problemy, z jakimi spotykają się osoby młode na rynku pracy, w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej zainicjowano prace nad programami działań na rzecz zmniejszenia bezrobocia wśród młodzieży.

W 2012 r. minister właściwy do spraw pracy przeznaczył na ten cel część środków z Funduszu Pracy. Realizowane będą *programy specjalne*, które mają za zadanie aktywizację osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, w szczególności osób do 30 roku życia. Działania te pomogą powiatowym urzędом pracy elastycznie reagować na potrzeby klientów, wymagających niestandardowego wsparcia w procesie aktywizacji. Istotą programów specjalnych jest podjęcie działań interwencyjnych w oparciu o zestaw ustawowych usług i instrumentów rynku pracy, które zostają wzmocnione specyficznymi elementami wspierającymi zatrudnienie, których zadaniem jest niwelowanie barier utrudniających podjęcie zatrudnienia.

Równocześnie zainicjowany został *projekt pilotażowy*, którego podstawowym celem jest poprawa sytuacji młodych ludzi na rynku pracy, a jako cele szczegółowe wskazano opracowanie wzorcowego schematu pracy powiatowego urzędu pracy z osobami bezrobotnymi do 30-tego roku życia oraz testowanie innowacyjnych narzędzi służących zwiększaniu aktywności i mobilności osób młodych wraz ze zbadaniem ich efektywności.

Przewiduje się, że rozwiązania adresowane do osób bezrobotnych, które nie ukończyły 30-go roku życia, koncentrować się będą w czterech obszarach: zapobieganie zjawisku przedwczesnego kończenia nauki szkolnej, rozwijanie umiejętności istotnych na rynku pracy, wspieranie pierwszych doświadczeń zawodowych i zdobywanie kwalifikacji w trakcie pracy, większy dostęp do rynku pracy w celu zdobycia pierwszej pracy.

II. DOSKONALENIE I WDRAŻANIE

1. Rynek Pracy

Podstawowym celem polityki państwa na rzecz zatrudnienia w ciągu najbliższych lat jest ułatwienie dostępu i zapewnienie wysokiego poziomu uczestnictwa w rynku pracy, wzrost zatrudnienia, maksymalizacja efektywności wykorzystania zasobów pracy i zapewnienie prawidłowego funkcjonowania rynku pracy, w tym zwiększania mobilności na rynku pracy.

Opracowano założenia do *Krajowego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na lata 2012-2014*. Krajowe Plany Działań na Rzecz Zatrudnienia (dotychczas obowiązywał KPDZ na lata 2009-2011) określają priorytety polityki państwa w dziedzinie zatrudnienia, a także cele i działania realizowane w ramach poszczególnych priorytetów, zgodnie z Krajowym Programem Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020. W KPDZ 2012-2014 ustalono dwa priorytety, a mianowicie: Priorytet I *Adaptacyjny rynek pracy* oraz Priorytet II *Wzmocnienie obsługi rynku pracy* oraz 5 podstawowych działań kierunkowych w ramach tych priorytetów. Trwają prace nad przygotowaniem projektu dokumentu.

W celu *ochrony polskiego rynku pracy* implementowano do polskiego porządku prawnego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady przewidującą minimalne normy w odniesieniu do kar i środków stosowanych wobec pracodawców zatrudniających nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich. W grudniu 2011 r. Rada Ministrów przyjęła *projekt ustawy o skutkach powierzenia wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej*. Obecnie projekt jest przedmiotem prac w Sejmie RP.

W okresie pierwszych 100 dni pracy rządu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej kontynuowano działania statutowe związane z *koordynacją pracy publicznych służb zatrudnienia* oraz *poprawą obsługi klientów urzędów pracy*.

W zakresie działań zapewniających ciągłość realizacji *zadań finansowanych ze środków Funduszu Pracy* do czasu wejścia w życie ustawy budżetowej rozdysponowane zostały środki przewidziane w projekcie ustawy budżetowej dla urzędów pracy na finansowanie

programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej. Ustalono kwoty do dyspozycji marszałków województw na realizację projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego. Zawarto umowę z Ministrem Zdrowia w sprawie finansowania ze środków Funduszu Pracy w 2012 r. staży podyplomowych oraz szkoleń specjalizacyjnych lekarzy i lekarzy dentyistów oraz staży podyplomowych i specjalizacji pielęgniarek i położnych.

W dniu 23 lutego 2012 r. przedłożony został pod obrady stałego komitetu Rady Ministrów **dokument implementacyjny Programu „Solidarność Pokoleń. Działania dla zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 50+” – aktualizacja**. Zatwierdzony przez Radę Ministrów w dniu 5 stycznia 2010 r., dokument implementacyjny – obejmujący zestaw działań rządowych i samorządowych, które kładą szczególny nacisk na poprawę aktywności zawodowej osób w wieku 50+ (w części, także osób 45+) – został zaktualizowany i uzupełniony o dodatkowych 55 zadań w następujących obszarach:

- wspieranie kształcenia ustawicznego osób w wieku 50+,
- wsparcie na rzecz osób zatrudnionych w wieku 50+,
- działania na rzecz integracji społecznej osób w wieku 50+,
- aktywizacja zawodowa osób w wieku 50+, w tym z uwzględnieniem osób niepełnosprawnych,
- promocja przedsiębiorczości wśród osób w wieku 45 i więcej lat.

Zaktualizowany dokument implementacyjny Programu 50+ został rekomendowany Radzie Ministrów.

2. Polityka rodzinna

Jednym z obszarów działania Ministra Pracy i Polityki Społecznej jest polityka rodzinna, której celem jest wspieranie rodzin z dziećmi zarówno poprzez system świadczeń pieniężnych skierowanych do rodzin jak i pomocy w indywidualnej opiece rodziców nad dziećmi.

W 2011 r. prowadzone były prace nad stworzeniem spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną je wychowującą, w sytuacji jeśli ma ona trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji, głównie natury opiekuńczo-wychowawczej. W dniu 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa o wspieraniu rodziny i **systemie pieczy zastępczej**. Działaniami profilaktycznym, mającym na celu stworzenie dziecku odpowiednich warunków życia w jego środowisku rodzinnym, towarzyszą działania na rzecz doskonalenia i rozwoju różnych form pieczy zastępczej nad dzieckiem – przygotowano 7 aktów wykonawczych do ustawy, 6 z nich zostało już ogłoszonych. Ponadto przeprowadzono spotkania informacyjno-szkoleniowe

w sprawie rozwiązań zawartych w ustawie z przedstawicielami samorządów wszystkich szczebli realizującymi zadania wynikające z ustawy. Uruchomiono również środki z budżetu państwa (I transza) na sfinansowanie zadań zleconych marszałkom województw na organizację i funkcjonowanie ośrodków adopcyjnych.

Zadaniem, wymagającym pilnej realizacji, było opracowania zmian w celu racjonalizacji wydatków na **świadczenia pielęgnacyjne dla opiekunów niepełnosprawnych członków rodziny**. Przygotowany został *projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw*. Projekt przewiduje zmiany zasad przyznawania prawa do świadczenia pieniężnego dla osób opiekujących się niepełnosprawnym członkiem rodziny. Założono ograniczenie kręgu osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego do kategorii osób opiekujących się niepełnosprawnym dzieckiem. Natomiast dla pozostałych osób dotychczas pobierających świadczenie pielęgnacyjne, tj. opiekunów innych niż dzieci osób niepełnosprawnych, stworzenie nowego świadczenia, a mianowicie: specjalnego zasiłku opiekuńczego, do którego prawo warunkowane jest rezygnacją z zatrudnienia i spełnianiem kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń rodzinnych. Założono także podwyższenie kwoty świadczenia pielęgnacyjnego do 620 zł miesięcznie.

Z dniem 1 stycznia 2012 r. weszła w życie **ustawa o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów**. Wprowadziła ona zmiany dotyczące zasad ustalania dochodu rodziny dla potrzeb świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego (rozliczanie wysokości osiągniętego dochodu w przeliczeniu na miesiące jego uzyskiwania). W związku z tymi zmianami zaistniała również konieczność wydania 3 nowych aktów wykonawczych do ww. ustaw.

Program Maluch. Podobnie jak w 2011 r., przygotowano projekt tegorocznej edycji *Resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 "Maluch"*, który przewiduje dofinansowanie ze środków budżetu państwa – w drodze otwartego konkursu ofert – inicjatyw dotyczących tworzenia przez gminy różnych instytucji opieki nad małymi dziećmi (żłobek, klub dziecięcy, dzienny opiekun) oraz dofinansowanie wydatków na szkolenia dziennych opiekunów. Program „Maluch” wspierany jest dodatkowo środkami z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

W ciągu 100 dni funkcjonowania nowego rządu w obszarze **przeciwdziałania przemocy w rodzinie** prowadzone były bieżące działania wynikające z przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz z Krajowego Programu

Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, które mają na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, w tym zwłaszcza krzywdzonym dzieciom oraz zintensyfikowanie oddziaływań na sprawców przemocy w rodzinie. Opracowano wszystkie akty wykonawcze do ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zatem realizatorzy przepisów ustawy zostali wyposażeni we wszystkie narzędzia, które mają służyć zmniejszeniu skali zjawiska przemocy w rodzinie w Polsce. Ponadto:

- w grudniu 2011 r. została zorganizowana Ogólnopolska Konferencja pn. „Pomocy Tak, Przemocy Nie”,
- zlecono ogólnopolskie badania dotyczące osób stosujących przemoc w rodzinie zrealizowane przez Ośrodek Badania Opinii Publicznej SMG KRC,
- na potrzeby ogólnopolskiej kampanii społecznej zlecono wyprodukowanie spotu telewizyjnego poruszającego tematykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie, który ukazał się w grudniu 2011 r.,

Jednocześnie, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej wyznaczone na Operatora Programu finansowanego w ramach Mechanizmu Finansowego EOG oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego na lata 2009 – 2014 rozpoczęło pracę nad opracowaniem *Programu Operacyjnego pn. „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć”*, który wzmocni realizację działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

3. Pomoc społeczna.

Zadaniem pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, a także pomoc w ich wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb zapewniających im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym poprzez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin. Działania te mają jednocześnie na celu integrację ze społeczeństwem środowisk osób zagrożonych oraz dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Pomoc w zakresie dożywiania jest realizowana w oparciu o *Program wieloletni „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”*. Program jest finansowany ze środków budżetu państwa oraz ze środków budżetów gmin. W styczniu br. Minister Pracy i Polityki Społecznej dokonał podziału środków rezerwy celowej budżetu państwa na 2012 r. na poszczególne województwa. Odbiorcami Programu są dzieci do 7 roku życia, uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej i pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Przeciwdziałanie bezdomności realizowane jest w ramach „Programu wspierającego powrót osób bezdomnych do społeczności”, którego celem jest inspirowanie podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej do stosowania różnych metod pomocy i przeciwdziałania bezdomności. Minister Pracy i Polityki Społecznej co roku przeprowadza konkurs, który skierowany jest do organizacji pozarządowych. Obecnie trwa rozliczanie sprawozdań organizacji pozarządowych z podpisanymi umów. W okresie od grudnia 2011 r. do stycznia 2012 r. trwały konsultacje z Wydziałami Polityki Społecznej Urzędów Wojewódzkich i PKP Oddział Dworce Kolejowe odnośnie nowej edycji programu.

Obecnie realizowana jest 2 faza (Faza edukacji i pilotażu) projektu systemowego mającego na celu opracowanie modelu „Gminnego Standardu Wychodzenia z Bezdomności”, w skład którego wejdą standardy mieszkalnictwa i pomocy doraźnej, zdrowia, zatrudnienia i edukacji oraz pracy socjalnej. Końcowym rezultatem projektu powinno być także przedstawienie propozycji rozwiązań legislacyjnych koniecznych w tym obszarze.

W ramach akcji „**Solidarni w zimie 2011/2012**” w dniu 23 listopada 2011 r., na stronie internetowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, zamieszczony został *Apel o solidarność z osobami bezdomnymi, w związku z nadchodzącą zimą*. Celem akcji „Solidarni w zimie 2011-2012”, było uwrażliwienie całego społeczeństwa na sytuację osób bezdomnych w okresie szczególnie dotkliwych warunków zimowych, apelowanie o solidarność z potrzebującymi wsparcia, a także koordynacja działań związanych z pomocą osobom bezdomnym „w terenie”. Ponadto do wszystkich Wojewodów skierowano pismo ze wskazówkami, jakie należy podjąć działania w ramach pomocy osobom bezdomnym. W dniu 1 lutego 2012 r. na stronie internetowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej zamieszczono *Apel, o solidarność z potrzebującymi wsparcia w zimie*.

W okresie 100 dni rządu kontynuowane były działania w ramach **Programu „Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu”** edycja 2011 – 2015, którego zadaniem jest wspieranie rozwoju aktywnych form pomocy oraz promowanie idei lokalnego partnerstwa. Przyjęta przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej formuła programu polega na organizowaniu konkursów dla samorządów gmin i organizacji pozarządowych. Program spełnia swoją rolę, przyczyniając się do powstania nie tylko wielu nowych podmiotów gospodarki społecznej (w tym zatrudnienia socjalnego), ale przede wszystkim do zbudowania w kraju nowego systemu wsparcia i pomocy, opartego na trzech filarach świadczenia usług dla osób bezrobotnych i korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. W 2012 r. przyjęty został Harmonogram Programu, w ramach którego ogłoszone zostały 3 konkursy.

W dniach 5-6 grudnia 2011 r. w Morach k/Warszawy wręczone zostały wyróżnienia Ministra Pracy i Polityki Społecznej, tytułem „*Dobra Praktyka Aktywnych Form Pomocy 2011 r.*” Wyróżnienia otrzymały osoby indywidualne i podmioty, za działalność w czterech obszarach aktywnych form pomocy i przeciwdziałania bezdomności. Wyróżnienia otrzymało 12 podmiotów oraz 16 osób indywidualnych.

Kontynuowane były działania w ramach *Programu „Świetlica – Dzieci – Praca” na rzecz wsparcia dziecka i rodziny w gminie w latach 2011 -2015*”, którego celem jest inspirowanie samorządów gmin oraz organizacji pozarządowych do tworzenia, odbudowywania i podtrzymywania działalności środowiskowych placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, a szczególnie ognisk wychowawczych i kół zainteresowań dla dzieci i młodzieży (organizujących zajęcia socjoterapeutyczne), świetlic środowiskowych (z programami socjoterapeutycznymi lub zajęciami z zakresu socjoterapii) oraz świetlic socjoterapeutycznych oraz klubów młodzieżowych (z zajęciami socjoterapeutycznymi lub programami socjoterapeutycznym). W ramach Programu do końca 2011 r. realizowane były zadania w ramach ofert wybranych w konkursie. Z 20 dofinansowanych projektów w programie wszystkie zostały zakończone.

Działania na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi mają na celu poprawę ich integracji społecznej. W styczniu i lutym 2012 r. podsumowana została edycja 2011 r. konkursu ofert na finansowe wsparcia przedsięwzięć zmierzających do zapewniania osobom z zaburzeniami psychicznymi pomocy umożliwiającej im i ich rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie byli w stanie przezwyciężyć samodzielnie. Ponadto rozpoczęto prace w celu ogłoszenia w 2012 r. konkursu ofert na finansowe wsparcia projektów będących operacjonalizacją programu Ministra Pracy i Polityki Społecznej „*Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi*”. Zakłada się, iż w wyniku postępowania konkursowego dla około 50 projektów zostaną przyznane dotacje, co umożliwi grupie osób z zaburzeniami psychicznymi uczestniczącej w projektach poprawę ich bezpieczeństwa socjalnego, ale – co szczególnie ważne – poprawi poziom ich integracji społecznej.

4. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych

W strukturze Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej działa Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych (BON), którego celem jest tworzenie warunków sprzyjających poprawie jakości życia osób niepełnosprawnych, m.in. poprzez tworzenie

przyjaznego prawa, promocję dobrych praktyk oraz promocję idei dostępności i niedyskryminacji.

Jednym z priorytetów jest wdrożenie korzystnych dla osób niepełnosprawnych rozwiązań w zakresie dostępności i projektowania uniwersalnego (projektowania dla wszystkich), wynikających z dokumentów Unii Europejskiej (w tym *Europejskiej Strategii w sprawie niepełnosprawności na lata 2010-2020*) oraz Organizacji Narodów Zjednoczonych (*Konwencja NZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych*). Na przełomie 2011 i 2012 r. opracowywano informację na stronę internetową BON poświęconą projektowaniu uniwersalnemu www.niepelnosprawni.gov.pl/dostepnosc-projektowanie-uniwer/ oraz przygotowano tłumaczenie dokumentu *Zalecenie Komitetu Ministrów Rady Europy w sprawie osiągnięcia pełnego uczestnictwa poprzez projektowanie uniwersalne*.

W ramach zwiększania dostępności osób niepełnosprawnych do informacji, przygotowano polską wersję językową i wydano poradnik *Informacja dla wszystkich. Europejskie standardy przygotowania tekstu łatwego do czytania i zrozumienia* oraz tekst *Europejskiej Strategii w sprawie Niepełnosprawności* w wersji łatwej do czytania (easy to read).

Ponadto w ramach działań na rzecz zmiany świadomości społecznej wobec osób niepełnosprawnych, we współpracy z Europejską Agencją Praw Podstawowych, opracowano i wydano polską wersję ulotki *Społeczny i medyczny model niepełnosprawności* i rozpowszechniano poradnik *Savoir-vivre wobec osób niepełnosprawnych*. Obie publikacje dostępne są na stronie www.niepelnosprawni.gov.pl

BON prowadziło także bieżące prace analityczne polegające na monitorowaniu sytuacji osób niepełnosprawnych, w szczególności na rynku pracy. Opracowywane dane aktualizowane są cyklicznie i zamieszczane na stronie www.niepelnosprawni.gov.pl

Dostrzegając problem, jakim jest od wielu lat notowany niski poziom zatrudnienia osób niepełnosprawnych w administracji publicznej, podjęło współpracę z Departamentem Służby Cywilnej w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Celem współpracy jest inicjowanie i prowadzenie wspólnych działań, zmierzających do wzrostu poziomu zatrudnienia osób niepełnosprawnych w administracji centralnej oraz samorządowej.

Jednym z pierwszych działań, jakie zostały zrealizowane w ramach nawiązanej współpracy było opublikowanie w listopadowym *Przeglądzie Służby Cywilnej* (nr 5) artykułu pt. *Zatrudnienie osób niepełnosprawnych w administracji publicznej*, przedstawiającego

aktualną sytuację osób niepełnosprawnych na rynku pracy oraz promującego zatrudnienie niepełnosprawnych pracowników w administracji publicznej.

Kontynuowane są także prace nad wdrożeniem przepisów umożliwiających udzielanie niezbędnej pomocy w komunikowaniu się osobom niesłyszącym. Dwa rozporządzenia i zarządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej regulować będą zasady dofinansowania kosztów szkolenia tłumaczy języka migowego i tłumaczy – przewodników osób głuchoniewidomych, zasady prowadzenia przez wojewodę rejestru tłumaczy oraz zasady funkcjonowania Polskiej Rady Języka Migowego. Trwają także, podjęte w omawianym okresie, uzgodnienia z Ministrem Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej w sprawie wdrożenia przepisów umożliwiających osobom niesłyszącym ubiegającym się o prawo jazdy, korzystanie z pomocy tłumacza języka migowego (lub systemu językowo-migowego) w trakcie szkolenia i egzaminu.

5. Pożytek publiczny i wolontariat

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej tworzy warunki rozwoju kapitału społecznego opartego na wzajemnym zaufaniu oraz rozwijanie aktywności obywatelskiej i postaw prospołecznych. Działania ukierunkowane są na zwiększanie udziału obywateli i organizacji pozarządowych w kształtowaniu, realizacji i ewaluacji polityk publicznych oraz wzmacnianiu roli sektora pozarządowego w realizacji zadań publicznych w zakresie działalności pożytku publicznego.

Okres do 31 grudnia 2011 r. był końcowym okresem realizacji projektów dwuletnich FIO 2010 i jednorocznych FIO 2011 funkcjonujących *w ramach Programu Operacyjnego – Fundusz Inicjatyw Obywatelskich 2009-2013*. Jednocześnie w grudniu 2011 r. i na początku stycznia 2012 r. trwały prace nad przygotowaniem czwartej edycji konkursu – FIO 2012. Konkurs został ogłoszony 13 stycznia 2012 r., trwa nabór wniosków, uruchomiona została infolinia dla oferentów. Przewiduje się 4000-4500 ofert.

W końcowej fazie znajduje się *realizacja partnerskiego projektu systemowego Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych – wypracowanie i upowszechnienie standardów współpracy*, uruchomionego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 (PO KL). Podejmowane działania zmierzają do uświadomienia administracji publicznej i organizacjom pozarządowym korzyści wynikających ze współpracy pomiędzy sektorami, identyfikacji i upowszechnienia dobrych

praktyk. Rezultaty projektu zostaną wykorzystane w planowanym na rok 2012 projekcie konkursowym dotyczącym współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych.

W końcową fazę weszły przygotowania do realizacji projektu systemowego PO KL 2007-2013 *Opracowanie kompleksowych i trwałych mechanizmów wsparcia dla poradnictwa prawnego i obywatelskiego w Polsce*. Jego głównym celem będzie wypracowanie kierunków i zasad polityki państwa w zakresie wzmocnienia i rozwoju poradnictwa prawnego i obywatelskiego w Polsce. Podejmowane działania przyczynią się m.in. do stworzenia modelu funkcjonowania systemu poradnictwa prawnego i obywatelskiego.

W obszarze *ekonomii społecznej* realizowane są dwa projekty PO KL 2007-2013. Projekt *Partnerstwo na rzecz instytucjonalizacji ekonomii społecznej*, który miał zakończyć się w grudniu 2011 r. został przedłużony. Wynika to z konieczności monitorowania skuteczności narzędzi oraz zaplanowania wsparcia dla podmiotów ekonomii społecznej w nowym okresie programowania 2014-2020. W ramach projektu przygotowany został *projekt ustawy o przedsiębiorstwie społecznym i przedsiębiorczości społecznej*, zarys długofalowej polityki rozwoju ekonomii społecznej, trwały prace nad pilotażowym funduszem pożyczkowym dla przedsiębiorstw społecznych.

W ramach kluczowych zadań projektu *Zintegrowany system wsparcia ekonomii społecznej* poddano konsultacjom system akredytacji instytucji wsparcia ekonomii społecznej, kontynuowano działalność Centrów Ekonomii Społecznej, trwały przygotowania do ogólnopolskiej kampanii społecznej promującej ideę ekonomii społecznej, opracowany został program kształcenia oraz podręcznik akademicki, wyłoniono uczelnię, która będzie prowadzić studia podyplomowe w zakresie ekonomii społecznej. Zainicjowano także działania, zmierzające do uruchomienia Krajowego Centrum Ekonomii Społecznej, w ramach Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

6. Europejski Rok Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej (ER)

W 2012 r. w Polsce obchodzony jest Europejski Rok Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej (ER). Zadaniem Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej było opracowanie a następnie realizacja Krajowego Planu Działania na rzecz obchodów oraz stworzenie platformy komunikacyjnej z mediami i Komisją Europejską. Integralną część obchodów ER 2012 będą stanowiły wydarzenia i inicjatywy mające na celu promowanie idei aktywności osób starszych. Ponieważ celem ER 2012 jest także budowanie solidarności

międzypokoleniowej działania na rzecz aktywnych postaw będą kierowane do różnych grup wiekowych odbiorców.

W 2012 r. podjęto działania na rzecz promocji ER 2012 i upowszechniania celów i założeń Roku. W tym celu została utworzona witryna internetowa, która jest źródłem wiedzy o bieżących wydarzeniach i aktualnościach w obchodach ER 2012 w Polsce (zawiera również informacje regionalne) oraz informacji na temat badań nad aktywnym starzeniem się w Polsce i Europie. W ramach przygotowań do ER 2012 podjęto również konsultacje bilateralne, które służą współpracy na rzecz organizacji wydarzeń i inicjatyw centralnych (Ministerstwo Sportu i Turystyki, Ministerstwo Zdrowia).

W ramach obchodów ER 2012, w dniu 8 lutego br., odbyła się konferencja inauguracyjna pn. „Zaangażuj się”. Celem spotkania było upowszechnienie celów i założeń ER 2012 wśród mediów i organizacji, które działają na rzecz aktywności osób starszych. Na konferencji wystąpili politycy i przedstawiciele organizacji działających w obszarze aktywności osób starszych. Dwa panele poświęcone były działaniom na rzecz aktywności zawodowej i aktywności społecznej tej grupy osób.

7. Zaangażowanie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w Prezydencję

Solidarność pokoleń – w stronę demograficznej przyszłości Europy; aktywna Europa oraz partnerstwo obywatelskie – administracja rządowa i organizacje pozarządowe w realizacji celów społecznych były głównymi priorytetami, które Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej realizowało w czasie przewodnictwa Polski w Radzie Unii Europejskiej.

Celem priorytetu **Solidarność pokoleń – w stronę demograficznej przyszłości Europy** było nadanie nowego impulsu działaniom na rzecz aktywizacji zawodowej oraz pracom nad wdrażaniem rozwiązań ułatwiających godzenie życia zawodowego z prywatnym wobec wyzwań demograficznych.

Prezydencja polska podkreślała wagę zagadnienia godzenia życia zawodowego z życiem prywatnym i rodzinnym oraz doniosłą rolę, jaką w tym zakresie odgrywają regulacje prawne dotyczące urlopów macierzyńskich. Powyższe działania stały się podstawą do przyjęcia przez Radę EPSCO w dniu 1 grudnia 2011 r. Konkluzji Rady na temat *Przeglądu wdrażania Pekinńskiej Platformy Działania: Godzenie życia zawodowego z rodzinnym jako warunek wstępny równego udziału w rynku pracy*. Równy udział kobiet i mężczyzn w pracy i życiu rodzinnym jest warunkiem wstępnym praktycznej realizacji równości mężczyzn i kobiet. To także klucz do mobilizacji pełnego potencjału siły roboczej w Unii Europejskiej, radzenia

sobie ze spodziewanymi niedoborami wykwalifikowanych pracowników i realizacji celów strategii „Europa 2020”. W ramach realizacji tego priorytetu podjęto m.in. prace nad *Wnioskiem dotyczącym dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającej dyrektywę Rady 92/85/EWG w sprawie wprowadzenia środków służących wspieraniu poprawy w miejscu pracy bezpieczeństwa i zdrowia pracownic w ciąży, pracownic, które niedawno rodziły i pracownic karmiących piersią.*

Starzenie się społeczeństw to proces, który w coraz większym stopniu będzie determinował funkcjonowanie naszych społeczeństw i gospodarek. Zazwyczaj wskazuje się na negatywne aspekty tych zmian dla perspektyw rozwoju gospodarczego oraz stabilności systemów finansów publicznych. Jednakże jest to także proces, który stwarza nowe możliwości rozwoju, wynikające z rosnącego rynku dóbr i usług dostosowanych do potrzeb osób dojrzałych. To również możliwości wykorzystania powiększającego się potencjału osób starszych do lepszego zaspokojenia potrzeb społecznych poprzez angażowanie ich w działania na rzecz wspólnoty. Stąd, prezydencja polska przedłożyła do akceptacji Rady EPSCO w dniu 1 grudnia 2011 r. projekt Konkluzji *Starzenie jako szansa dla rynku pracy oraz rozwoju usług społecznych i działań wspólnotowych.* Wskazują one na potrzebę rozpoznania tych szans oraz sposoby ich wykorzystania. Dla promowania dłuższej aktywności zawodowej i społecznej kluczowe będą działania zaplanowane na poziomie unijnym i krajowym w związku z Europejskim Rokiem Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej 2012.

Celem priorytetu **Aktywna Europa** było rozwijanie aktywnych i innowacyjnych działań na rzecz zatrudnienia i aktywnej polityki integracji społecznej. Realizując ten priorytet prezydencja polska zorganizowała szereg ważnych debat podczas posiedzeń Ministrów ds. zatrudnienia i polityki społecznej UE.

Podczas *debaty na temat realizacji Strategii Europa 2020 w obszarze zatrudnienia i polityki społecznej* w dniu 1 grudnia 2011 r. Ministrowie ds. zatrudnienia i polityki społecznej przeanalizowali pierwszy rok doświadczeń z realizacji Strategii i wymienili się opiniami na temat oczekiwań co do przyszłego roku i kolejnych lat. Prezydencja przekazała do Rady Europejskiej podsumowanie debaty Rady EPSCO i Konkluzje Rady na temat realizacji Strategii „Europa 2020”.

Podczas Rady EPSCO 1 grudnia 2011 r. ministrowie podjęli także temat *zatrudnienia osób młodych.* W czasie debaty państwa zaprezentowały krajowe działania i dobre praktyki na

rzecz zwiększenia zatrudnienia osób młodych. Ponadto, podkreślono konieczność tworzenia ściślejszego powiązania systemu edukacji z potrzebami rynku pracy. Zwrócono uwagę, że potrzebne są odpowiednie usługi publiczne wspierające osoby młode w znalezieniu zatrudnienia.

Prezydencja polska doprowadziła do przyjęcia podejścia ogólnego w zakresie *Wniosku sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego*. Prezydencja prowadziła negocjacje i starania o uzyskanie kompromisu i tym samym w dniu 1 grudnia 2011 r. Rada EPSCO przyjęła podejście ogólne odnośnie tego dokumentu.

Celem priorytetu **Partnerstwo obywatelskie – administracja rządowa i organizacje pozarządowe w realizacji celów społecznych UE** było promowanie różnorodnych form współpracy między administracją rządową, samorządami, a organizacjami pozarządowymi w realizacji celów polityki społecznej i zatrudnienia.

W ramach realizacji tego priorytetu podjęto prace nad Konkluzjami Rady *Rola wolontariatu w polityce społecznej*, który to temat był wiodący przy wdrażaniu Europejskiego Roku Wolontariatu 2011. W Konkluzjach podkreślono, że wolontariat jest wyrazem aktywnego obywatelstwa we wszystkich dziedzinach życia społecznego. Wolontariat wzmacnia wspólne wartości europejskie takie jak solidarność i spójność społeczna. Wolontariat może ponadto przyczynić się do zwiększenia dobrobytu jednostek i harmonijnego rozwoju społeczeństw europejskich. Zaangażowanie w wolontariat może zwiększyć możliwości znalezienia zatrudnienia i tym samym sprzyja realizacji celów Strategii Europa 2020.

W dniach 1–2 grudnia 2011 r., wspólnie z Komisją Europejską, została zorganizowana w Warszawie konferencja podsumowująca Europejski Rok Wolontariatu. Hasłem konferencji było *Przygotowanie trwałego dziedzictwa Europejskiego Roku Wolontariatu 2011*. Jednym z celów Europejskiego Roku Wolontariatu 2011 było wykreowanie mody na wolontariat. Idea wolontariatu była promowana w mediach. 24 organizacje otrzymały dofinansowanie na projekty i działania poprawiające ramy organizacyjne wolontariatu w Polsce. Została zbudowana strona internetowa www.erw2011.gov.pl. Polska Prezydencja zaprezentowała strategię rozwoju wolontariatu w naszym kraju – *Długofalowa polityka w zakresie rozwoju wolontariatu w Polsce*. W konkluzjach wzywa się Komisję i państwa członkowskie do podjęcia konkretnych działań w tym zakresie.